

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih izdajah ob **torških, četrških in sobotnih**. Zjutranje izdanje izhaja ob 8. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . . . 2.00, izven Avstrije f. 1.40; za tri mesece . . . 5.00, „za pol leta . . . 10.00, „za vsa leta . . . 18.00. Na naročbo brez priložne naročnine se ne jemlje ozir.
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 20 vč., izven Trsta po 25 vč. Sobotno večerno izdanje v Trstu 4 nč., izven Trsta 5 nč.

Oglasi se računajo po tarifi v petih; za naslednje z dobrotami črkanje se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana osmrta se in javno objavljena, imajo oglašiti isti, se računajo po pogodbini.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredu: alica Casarza št. 13. V vsaki pisni morja biti frankovano, kar ne računava na se sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglašje sprejema **upravitelja** ulica Molina pie-colo št. 3, II. nadst. Odpisne reklamacije se pristoje pošiljajo.

„Edinost je moč!“

Iz govora posl. Eima

v seji posl. zbornice dne 27. marca 1895.
(Dalje).

Koalicija in volilna preosnova.

Posl. Eim je nadaljeval:

Pazite, da te suhe krave ne požro vaših debelih! Učite se iz zgodovine, pomislite na oni zgodovinski trenotek, ko je Mirabesu, najženjalnejši takrat privilegovane družbe, zaklical proroški: „Želel sem, da bi bil moj stan dovelj moder, da bi dal danes, kar se mu jutri iztrže brez dvombe, da bi bil takó deležen zasluge in slave, odobriviš to, kar glasno zahteva vsa dežela“. Pomislite na veljake in varujete se, tako postopati proti sedanjemu četrtemu, kakor so oni postopali proti tretjemu stanu, sicer utegne kmalu, kakor tedaj tretji, sedaj četrti stan poskusiti, da postane — vse.

Slušajte žumenje množice, ki trka na vrata te zbornice, poštevajte čustvovanje nove generacije, ki vam, nje lastnim očedom, stopa nasproti, vneta za političko pravico in enakost. To je bodočnost; in oglejte se dolro, da-li se že danes vaše lastno ljudstvo za vami ne postavlja proti vam! (Ganotje).

Tudi vsa znanost in literatura, in to je nepremagljiva duševna sila, vas svari živo: „Vi pa ne čujete, kar pravim, vi ne verujete v glasove duhov!“ Nikdar in nikoli pa ne zadržite na meji duševnega toka, kajti Avstrija ni osamljeni otok v svetovnem morju in povsodi zmagovalna ideja triumfovala boče z vami ali odkljub vam! (Pohvala).

Cenzus (cenilo) je slaba obrana. Naš cenzus pa je najkrivičnejši, ker grozno zapostavlja meščana za veleposestnikom in kmeta za obema. Nositelji krvnega in konsumnega davka degradirajo v zgolj človeško meso, po-ostrejuje nasprotstva med sloji, množi grozen vrd proletarijata, vekša ogorčenje istega, dela nemogočo vsakršno izvravnavo gospodarskih interesov in pripravljata takó duhove na prevrat. (Tako je! — Živahna pohvala).

Ne oklepajte se trhlega privilegija najgnusnejše aristokracije, aristokracije denarnega žepa! Ta plutokracija nima potem nikake pravice očitati izvrženim nadostatek narodnega čustvovanja, patriotizma in lojalnosti. Bodite pravični do teh stebrov družbe, in potem recite: „Domovina naprej, narod naprej!“ Koristi skupina in kast umakniti se morajo radovoljno pred ukupnostjo, nenaravna razvrščanja narodnih sil je popraviti, ali pa se se silo potisnejo na stran. (Tako je!)

47 let je od tega, odkar so se v neki drugi deželi zagrabil za denarni žep, kraté volilno pravo večini naroda. Ludovik Filip in njegov Guizot storila sta to isto, o čemer si domišljate vi, da smete storiti. Toda ona dva se nista hotela dotekniti posestnega stanja privilegovanih volilcev po cenilu, njih „pays legal“. Posledice poznate. Več nego jedno

ministerstvo se je pogubilo na taki nespametni trdovratnosti in zgodovina sodi soglasno, da je Ludovik Filip žrtvoval samega sebe in dinastijo brezprimerni kratkovidnosti, hotevši vzdržati volilske svoboščine imovitnikov. Hočete-li igrati avstrijske Guizote avstrijske veljave (Veselosť) ter istotako izzvati katastrofo?

Vse, kar trpi krivico v tej državi, naj je narodno ali socijalno, vsi ti milijoni ponižanih in žaljenih, stoji pred vami, sedaj še prosé, ali skoro ukazujé: „Napravite po politički pravičnosti pomirjenje in mir!“ (Pohvala).

Čemu se mudite, čemu se obotavljate? Hočete-li počakati, da se mirni govor delavskih bataljonov premeni v bojni krik ter da jame avstrijski proletarijat z vami govoriti po belgijski? Hočete-li, da se vsi nezadovoljni národi pridružijo viharju ter da pomedejo to mramornato palačo kakor da je hiša iz kvart? (Živahna pohvala in ploskanje).

Mi nočemo tega, ni monarhiji ni našemu narodu! Naj le hodijo drugi po ozki stezi omejene sebičnosti, mi pa osnanemo na široki cesti jednakega prava.

Pogled naš je trdno obrnjen v to, kar je nam najbližje in najdražje, na blaginjo svojega národa in čast lastne domovine. (Dobro); ali ohranili smo si tudi zmisel in razumevanje za veliko, političko in socijalno vzravnavačo svojstvo te dobe, in grajajte na nas kolikor hočete, ali tega priznanja nam ne odrečejo sodobniki in zgodovina, da smo tudi v trdem boji za narodni obstanek bili prvi, ki smo na svoj prapor pritrtili vzvišeno znamenje, znamenje splošne političke pravičnosti. (Pohvala in ploskanje.) In tako hočemo isto držati v vis, zvesti demokratiškim sporočilom in svobodomiselnemu mišljenju našega naroda. (Dobro! Dobro!) Pri tem ostanemo in z nami trdna vera, da zmaga te velike, pravične, splošne stvari se ne da odvrtiti in da ne more izostati. (Živahna pohvala. Ploskanje v dvorani in na galerijah.)

Narodna politička bilancija koalicijske dobe.

No, kako se nam kaže národno-politička bilancija koalicijske dobe?

Zapisali ste v svoj program, da morajo absolutno mirovati politička in narodna vprašanja. Koalicijski obroč naj bi istotako deloval na političke stranke in cele narode, kakor deluje s kredo začrtani krog na investno dvonogato perutnino, ki hipnotizuje isto, da se ne more gibati in otrpne. Ali ta uboga dvonogata žival je, oprostite, — gós. (Živahna veselost.) Ali političke stranke in narodi se ne dajo na ta način oropati svobode v gibanju! (Ponovna veselost).

Zato je morala vlada tudi tu ponesrečiti žalostno. Dá, ako bi jej ne trebalo dru-

zega, nego da liki Jozuva dvigne svoje roke, kadar hoče, da obstoji solnce na svojem mestu, potem ne bi imeli več pod koalicijo ni narodnih, ni političkih vprašanj. Ali sile narave si ne dajo ukazovati, kedaj naj mirujejo. Tu imamo neprestano omahovanje, nepretržno posezanje jedne stvari v drugo, borenje, vzravnavanje, s kratka: življenje in snovanje.

Politiških vprašanj ni moči jednostavno potisniti na stran; kaj takega se more posrečiti k večemu v svetovnozgodovinskih trenotkih in ljudem stoletja. Tako je mogel Cavour zaustaviti politička vprašanja za neko dobo ter združiti vse stranke, ali to je bil ravno Cavour, državniški ženij, in tu je bil tudi vzvišen vse preinjavajoči cilj, osvobojenje in združenje jednega celega naroda!

Kateri veliki cilj si je pa postavila koalicijska vlada, ki bi bil dovelj velik in vzvišen, da bi smel siliti političke stranke do samozatajevanja in vezati svobodne sile celih narodov? Mi ne poznamo nikakega. Dá, vendar — jednega. (Dalje prih.)

Politiške vesti.

Državni zbor. Predvečeranjem je poslanska zbornica dognala davčno preosnovo do §. 99 z nekaterimi dodatki poslance Grossa. Na to je zbornica vsprejela v drugem in tretjem branju zakonski načrt, s kojim se nedeljski počitek razteza tudi na krošnjarsko obrt. Posl. dr. Lueger je stavil nujni predlog, da je pozvati ministra za trgovino, naj še v tem zasedanju predloži novelo k obrtnemu zakonu, na kar je minister odgovoril, da je novela že izdelana in da se ista izvede že v bodočem letu. Nujnost Luegerjevega predloga je bila vsprejeta.

Kriza? Britkejšje ironije si pač ne moremo misliti: grof Hohenwart je skoval koalicijo, isti grof Hohenwart jo utegne porušiti — porušiti ravno ob istem vprašanju, ki mu je dalo povod, da stori svoj največi politički — greh. Ali naj ponovimo vsem znane dogodke? Grof Taaffe je v oktobru leta 1893. presenetil poslansko zbornico avstrijsko z volilno preosnovo. Kakor strela z jasnega neba zadela je ta nakana Taaffe-ova vso nemško-liberalno stranko, videvšo se kar najedenkrat kraj propada — saj je vedela, da vsako razširjenje volilne pravice mora značiti njej političko smrt. Bolestni vsiklik razlegali so se po vsem nemško-liberalnem taboru, na vse strani so stezali svoje roke, kje bi našli rešitelja. In našli so ga, kjer so se ga nadejali najmanje: grof Hohenwart se je pridružil z vso svojo veliko avtoriteto mnenju nemških liberalcev o nakani grofa Taaffe. V lepi slogi so konservativci in liberalci strmoglavili poslednjega, a nemški liberalci so se dvignili v sedlo pomočjo svojega najnevarnejšega nasprotnika. In svet je strmel na tem velikodušnem činu grofa Hohenwarta.

„A oni?“ menil je brivec in pokazal prstom na Jerka, ki je sedel v blatu nedaleč od prodajalnice.

„No tega vam se ni trebe bati. Ne znate li ga? To vam je mutec Jerko. Evo vidite, prodaja bičje za male krajcarje. Gluh je in nem, pa v vsakega rad zija,“ utešila je Freyevka nastavnika brivca.

„Svetu je konec!“ menil je brivec zabrinotim licem.

„A! zares?“ prašali ste babički. „Tako mi duše, res. Oči vide, ušesa čujejo, kar pamet ni ne sanja,“ nadaljeval je Grga. „pa v našem plemenitem mestu!“

„Dajte no, izrecite!“ silila je žebljarka. „Nečem!“ otresel se je brivec, „nečem, studi se mi. Ali povem že na svojem mestu!“ Šafranička natočila je čašico žganja ter jo ponudila lažidoktorju.

„Saj nisve otroka, domači sve! Povejte!“

Novi koaliciji po nastopi „tudi slovenskega“ poslance Hohenwarta je bila tedaj dolžnost opravičiti svoj postopek in obstanek. Opravičila ga sicer ni, ali opravičevala je istega s tem, da hoče ustvariti še bolj volilno preosnovo, nego je bila ona, ki jo je nameraval Taaffe. Koalicijo je potem vezala dana slovenska obljuba, še bolj pa — volja krone in tako je zšla v zagato, iz katere si ne ve pomoči. Na jedni strani jo tišči obvezna obljuba, na drugi pa skrb za svoje „posestno stanje“, koje mora priti v nevarnost, ako res pride do resnične volilne preosnove. To je bil težaven problem, kojega so se lotili gospoda. Trudili so se v posvetovanjih med zaupniki koaliranih klubov, trudili so se v odseku za volilno preosnovo in sedaj se si belijo glave v tistem glasovitem tajnem pododseku. V tem hipu prišli so na ženjalno misel: da bi nekaj dala desnica — ker že drugače ni mogoče — a taisto naj bi zopet odzela levica. Zasnovala naj bi se peta kurija z nekoliko poslanci, a za to naj bi se odzela pravica v dosedanjih kurijah malim davkoplačevalcem — petakarjem. Ono številce poslancev iz pete kurije ne bi alteriralo „posestnega stanja“, pri tem pa bi se liberalci iznebili svojih najnevarnejših nasprotnikov — malih davkoplačevalcev. V dosego te lepe namere so hoteli uporabiti vprašanje preosnove davkov. Petakarjem bi se znižal davek za nekoliko novičev, takó, da ne bi več plačevali predpisane svote davka, in z Bogom njih volilno pravo! Tej nemško-liberalni nakani se je takoj uprla poštna skupina konservativcev z Dipaulijem na čelu, kateri poslednji je stavil te dni predlog, kojemu je bil namen zagotoviti petakarjem volilno pravo tudi za slučaj, da se istim zniža davek. Ali glej čuda: tega več kot pravičnega predloga ni hotel podpirati grof Hohenwart, zavzel se je torej zopet za koristi nemških liberalcev. To postopanje mora ogorčiti vsakogar in je celó „Slovenec“ — ki gotovo ni preoster sodnik visokorodnemu gospodu grofu — obsodil to vedenje Hohenwartovo, rekši, „ako smo za razširjenje volilne pravice, smo tembolj proti temu, da bi se celó sedanja omejevala.“ — Tu smo torej došli do interesantne točke koalicijskega življenja: grof Hohenwart v nasprotnju se svojimi lastnimi somišljeniki!!! In ta uganjka je zamotana tembolj, ako pomislimo, da bi ravno konservativcem moralo biti največ na tem ležeče, da petakarji ne zgube volilne pravice, ker so jej ti-le trdna zaslomba.

Vprašanje je le sedaj, da-li ostane Dipaulijeva skupina konservativcev trdna in da-li se ne ukloni trmi Hohenwartovi. Ako ostane trdna, potem je kriza neizogibna v Hohenwartovem klubu, a po tej krizi mora priti kriza tudi v koalicijo. In vse kaže, da ostane — trdna, vsaj večeraj došla poročila nas utrazletela se je krivousta in ga pograbila za roko.

Izpil je Grga čašico, sedel na klop mej obe baburini, mosko se nakasňjal, pa črtaje drenovkoj latinske črke v blato, začel je tako-le:

„Da imate otrok, drage sosede, to je hčera, svetoval bi vama, zive jih zakopljite, da ne vide več Zagreba. Ne čndite se niti najmanj. Resno govorim. Globoko smo zagazili v blato, brivce mi, smo! Kje so nam stari časi, ko je bilo vse čisto in pošteno, kje so? Išcite jih svetilkoi! Dan denes? Vse smrdi po žepu; znaaj huj, znotraj fuj! Denes marsikatera nosi parto, pa kako bi jej bilo treba kape, da pokrije drobne — grehe. Dá, dá, tako je! Saj znate zlatarjevo modrijanko — a? Svetnica je na oltarju, jeli? Sveda, ako jej odvzame sveti oče smrtni greh!“

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

Zlatarjevo zlato.

Zgodovinska pripoved XVI. veka.

Spisal A. Šenoa.

VI.

„A! A!“ začudila se je Freyovka. kima je glavoi, „glejte no, kdo bi to rekel, draga soseda! Ali naj vam povem, imela sem čudne sanje.“

„Povejte, kake?“ prašala je ščepetelnica. „V sanjah videla sem mačka, kakor da se na me zaganja!“

„Pomozi vam nebeški raj! Zlo je, soseda! star maček, pravite? Zlobna duša se je razvezila na vas!“ dodala je ščepetelnica važno.

„Glejte, glejte! Evo Grge Čokolina!“ zavpila je Freyovka, „mestno rešeto! Pozovive ga no!“

„Pozovive ga!“ ponovila je melanholično Šafranička.

„Nastavniče Grga! Nastavniče Grga! Ne bi li malo sem?“ zavpila je na ves glas žebljarka.

In res šel je mestni brivec prek Markovega trga. Ogrnul si je bil črn plašč s kratkima rokavoma in opiral se ob močno drenovo palico, kakor da se je odpravil z doma. Na pozov gospe Freyovke vstavil se je in krenol proti prodajalnici.

„Aj, aj! Dober dan, drage gospe! Vkupe, kakor vidim!“ pozdravil je brivče obe baburini. Drago mi je. Pojdem malo k vama. Na potovanji sem. Naj malo odpočinem.“

„Na potovanji?“ Kam?“ prašala je izvedljivo žebljarka.

„Št!“ šepnel je Cokolin in položivši prst na nsta, ogledal se pozorno.

„Ne bojte se!“ ohrabrila ga je gospa Šafranička. „Nikogar ni.“

jajo v tem domnevanju. Ta poročila pravijo, da je položnje glede volilne reforme postalo jako kritično, ker je Hohenwart skupno z levičarji prepredil zagotovitev volilne pravice petakarjem. Poslanec Dipauli da je že izstopil iz pododseka za volilno presosno ter da konservativci Ebenhoch-Morseyave barve žugajo z izstopom iz Hohenwartovega kluba. — In tako vidimo, kako koalicijska manjšina poka in se ruši na vseh straneh ter da odreka svojo službo ob najvažnejšem vprašanju. A v tej zmešnjavi vidimo zopet osebo Hohenwartovo, kako se pripravlja, da stori svoj drugi, če možno še večji politični greh: da uniči volilno pravo, ki je bil sam podelil petakarjem, pridobivši s tem mnogo popularnosti med prebivalstvom.

Blizamo se torej krizi, a nje povspesitelj je — grof Hohenwart.

Različne vesti.

Imenovanja pri pošti. Poštni praktikanti Josip Božja v Pulji, Anton Berger v Gorici, Ivan Podgornik in Josip Funtek v Ljubljani so imenovani poštnimi asistenti.

Istrska deputacija predstavila se je tudi ministerskemu predsedniku knezu Windischgruetzu, da opozori istega na škodo, nastavšo za vinogradstvo po Istri vsled klavzule o carini na vino v trgovinski pogodbi z Italijo. Zajedno je prosila podpore za razna gospodarska podjetja, označena v obširni spomenici, kakor gradnja cest itd., da se vsaj nekoliko paralizuje pogubni vpliv klavzule o vinu. Knez Windischgruetz je vsprejel deputacijo jako prijazno, zagotovivši, da se vlada živo zanima za gospodarske koristi dežele, in je dobro obveščena o gospodarskem položnju prebivalstva. Ministerski predsednik je zagotovil zajedno, da hoče vlada skrbno proučiti načrte, označene v spomenici ter da jo utegnejo isti vspodbuditi do pozitivnih naredeb.

Urednik v zaporu. Urednik goriškega lista „Il Rinnovamento“ gosp. Ivan Kušar je predvčerajšnjem nastopil odmerjeni mu 21-dnevni zapor. Med tem časom ne izide omenjeni list.

Za zdravnik. Občina Pazin razpisala je natečaj za službo zdravnika tega mesta. Plača je 1200 gld., poleg tega spojeni so s to službo še drugi dohodki. Prošnje do konca t. m.

Družba sv. Cirila in Metoda se vam, Slovenci, ginjena zahvaljuje za Vaše dobro srce. Darovi, ki je donasate za punčico v Vašem očesu — za Velikovsko šolo — so pogosti in večkrat obilni. A ob vsem tem vendar le še ne menjamo s prošnjami. Vsakemu od Vas je jasno, koliko da stane zgradba navadne naše hiše. Kolikosi bodo torej še le troški ob širnem šolskem poslopi. Zato Vas prosimo ne pozabite zlasti bližajoči se čas velikonočnih praznikov: za koje sprejmi vsak Vas — stanujoč v krasnem dvorcu ali pa v zadnji kočici na selu — naša najboljša, naša domorodna voščila.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Pristojbina za novo vožno pošto na Primorskem in Kranjskem. Za poletje 1895 določena je za vožno pošto ta-le pristojbina: Na Primorskem za vsakega konja 90 nč., na vsaki mirijameter pri rednih voznjah in forintov 1.08 pri izrednih voznjah. Na Kranjskem 89 nč. za vsakega konja za vsak mirijameter pri rednih in 1 f. 7 nč. pri izrednih voznjah.

Dohodki tržaške občine. Meseca februarja t. l. je bilo vplačanih pri mestni davkarji 67.096 gld. 48 nč. na račun države in 17.525 gld. 25 nč. na račun občine. Finančna oblast vsprejela je tekem februarja meseca 105.057 gld. 18 1/2 nč., na občinskih dokladah za užitnino in na klavni pristojbini.

Statistika tržaška. V tednu od 24. do 30. min. rodilo se je v tržaški občini 114 otrok (62 moških in 55 ženskih); poleg teh bilo je 5 mrtvorjenih. Umrlo je 96 oseb (41 moških in 55 ženskih). V razmerju na število prebivalstva pride 31.04 mrlivec na vsakih 1000 duš. Zdravniški izkaz navaja med vzroki smrti: 8 slučajev davice, 1 sl.

porodniške mrlvice, 13 sl. jetike, 18 slučajev vnetja sopnih organov, 2 slučajja kapi in 2 samomora.

Za črnovojnike. Mestni magistrat pozivlja z nova vse dotičnike pristojne v tržaško občino, ki so bili rojeni leta 1857., 1858., 1859., 1860. in 1861., ter so po zakonu obvezani služiti v črni vojski, da se čim prej izkažejo z vojaškimi dokumenti (ako jih imajo, če ne pa brez njih) na mestnem magistratu v III. nadstropju, vrata št. 1., kjer dobijo svojo legitimacijo za črno vojsko.

Umri trgovec z vinom. Minoli četrtek je umrl tu gostilničar in trgovec z vinom Marko Cumbat, lastnik znane gostilne „All' America“, še-le 33let star. Cumbat si je stekel posebne zasluge za promet z domačimi vini s tem, da je bil med osnovatelji razstave vin, ki je bila pred leti v tukajšnjem gledališču Politeama, a povspeševal je, kolikor je le mogel, uvažanje dalmatinskega vina ne le v Trst, ampak tudi v druge kraje.

Nenadna smrt. Predsinočnem zgrudil se je 40letni mešetar Alojzij Petek, stanujoč v ulici Ghiaccera št. 2. na potu proti domu v isti ulici obnemogel na tla. Priškočili so mimoidoči ljudje in ga odnesli v bližnjo lekarno Cignolo na Corsu, kamor je prihitel zdravnik z zdravniške postaje. Toda med tem je Petek že izdahnul svojo dušo; brzkone zadela ga je káp na srecu. Sodnijsko-policijska komisija, prišedša na lice mesta, ukazala je odpeljati truplo v mrtvašnico pri sv. Justu.

Izginil. Ivan Klinc, 26 let star, bivši poštni vežbenik, poslednji čas brez posla in zasluzka, stanoval je poslednjo dobo s svojo ženo in novorojenim otrokom v ulici Molino a vento št. 36. Siromak se je moral seveda boriti s strašno bedo; večkrat že se je izjavil, da je sit življenja. Minoli ponedeljek ostavil je Klinc svoje stanovanje in od te dōbe ni več nobenega glasu o njem. Se je li nesrečnež usmrtil, je-li ponesrečil? To sti vprašanji, kateri si ponavlja uboga žena, živčeva v groznem siromaštvu. Ta usmiljena vredna ženska porodila je še-le pred kakimi 14 dnevi. — Včeraj smo doznali, da se pogrešeni Klinc ni usmrtil, niti ni ponesrečil kajti prišel je na policijo vprašat, kdo je prijavil njegov beg. Zajedno je baje izjavil, da se ni hotel „izmakniti“ svoji rodbini, ampak da se je hotel le nekoliko — pošaljiti! Zares lepa „šala“ to, v tem ko je uboga žena doma trepetala v strahu, boreča se z največo bedo! Mislimo, da se je „šaljivi“ gosp. Klinc spametoval in da se je vrnil tje kamor ga kliče dolžnost, — k svoji ženi.

K atentatu na Hentzijev spomenik. Naša dosedanja poročila o tem atentatu popolnurno s tem, kar pišejo o stvari iz Budimpešte Dunajski „Presse“: Ob 1/21 uri po noči (2. t. m.) slišal se je strašen pok, ki je prihajal iz trdnjave v Budi ter ga je bilo čuti celo v Pešto. S početka mislili so ljudje, da je nevarnost povodnji in da so zaradi tega ustrelili v trdnjavi iz topa. Ljudje so se zbirali, ne da bi znali, kaj se je dogodilo. Pozneje še-le se je doznalo, da se je dogodil atentat na Hentzijev spomenik. Počilo je tako, kakor bi zagrmelo h krati iz 10 topov. Vojaška straža pred zgradbo domobranskega ministerstva, kakor tudi vojaki, ki so stali pred kraljevsko palačo, oglušili so skoraj vsled strašnega poka. Nihče ni znal, kaj se je dogodilo; policaji stekali so se na trgu in iskali, kje je poročilo. Ko jih je minol prvi strah, hiteli so k Hentzijevemu spomeniku, ga ogledali od vseh strani, toda v temi ni bilo opaziti, da bi bil poškodovan. Samo železna ograja bila je na nekem kraju svetlejša, kar dokazuje, da je prišla eksplozija od te strani. — Nek uradnik finančnega ministerstva, ki se je baš takrat vračal od veselice domov, povedal je, da je videl na stopnicah pred spomenikom lepo oblečenega moža, ki je nekaj prižgal. Višji mestni glavar, katerega so takoj obvestili o dogodku, prihitel je s komisijo na lice mesta, toda najti niso mogli ničesar. Konstatovali so, da spomenik ni poškodovan . . .

O tej stvari javljajo iz Budimpešte dne 3. t. m. (korespondenčni bureau): „Iz informacij, katere je dalo samo policijsko ravnateljstvo, razvidno je, da je aretovani Szeles, ki je na sumu, da je provzročil atentat na Hentzijev spomenik, zares kriv. To potrjujejo razne okolščine“. — Vedno se še ne zna, da-li je Szeles res že zaprt, ali še ne. Nekateri Budimpeštauski listi tr-

dijo z vso odločnostjo, da imajo Szelesa v zaporu, a da policija tega ne mara priznati, ker Szeles taji in ne mara objaviti svojih skrivncev. Policijsko ravnateljstvo v Budimpešti izdalo je namreč to-le teralnico: „Časnikar Viktor (Adorjan) Szeles je zeló na sumu, da je provzročil atentat na Hentzijev spomenik. Szeles le rojen leta 1858., pristojen je v Veliki Varadin, je oženjen in oče 4 otrok. Szeles je visoke, krepke postave, je temne kože, ima črne lase, rujave oči, črne brke in nosi brado izbrito. Imel je na sebi rujavo obleko, temno površno sukno, trd, črn klobuk. Tega moža naj se prime in zapre, ako se ga dobi ter o tem naj se obvesti višje mestno poglavarstvo v Budimpešti.“

Občnega zbora „Trž. podp. in bralnega društva“, ki se je obdrževal dne 24. m. m. v društvenih prostorih, udeležili so se člani v velikem številu. Zborovanje je otvoril predsednik Andrej Kalan ob 4. uri pop. Pozdravil je družabnike in družabnice zahvalivši jih na mnogobrojni udeležbi. To zanimanje ga posebno veseli. Priporoča torej, naj tudi v bodoče tako lepo skrbe za društvo in ohranijo svojo ljubezen do istega.

Na to je prečital tajnik svoje poročilo in so se predložili letni računi. Poročilo in računi so se odobrili zadovoljstvom.

V novi odbor so bili izvoljeni: Predsednikom Andrej Kalan; I. podpredsednikom Matija Čudrov in II. podpreds. Ivan Črnelj; I. tajnikom Franjo Bukovič in II. tajnikom Franjo Trpin; I. knjigovodjo Franjo Presel in II. knjigov. Lovro Repe; blagajnikom Ivan Prelog in gospodarjem Ivan Gulin. Odborniki: Gvido Lozej, Gabriel Vodopivec, Anton Kukanja, Josip Zolja, Josip Tavčar, Granjo Gašperšič, Ivan Skedelj, Ivan Tomažič, Ante Kovačič, Matija Žetko, Martin Drašček in Ivan Gorup. Namestniki: Ivan Tavčar, Vincenc Šešlin, Miha Puc, Jakob Posega, Ivan Kobav in Josip Požar; pregledovalci računov: Ivan Kljun, Franjo Plano in Andrej Šešlin; v mirovno sodišče: Matija Bregant, Ivan Požun, Franjo Kravos, Anton Milani in Anton Lovrenčič, svetovalke: Schmidt Marija, Kalac Marija, Loboda Antonija in Kajzer Emilija.

Zborovanje se je zaključilo trikratnim živio-klicem Njegovemu Veličanstvu cesarju.

Učiteljske poskušnje zrelosti za splošne ljudske in meščanske šole prično pred izpraševalno komisijo v Kopru dne 3. maja t. l. Prijave treba po obstoječih predpisih priposlati pravčasno potem predpostavljenih šolskih oblastnih predsedništvu omenjene komisije.

Povodenj na Ogorskem. Iz Budimpešte došla poročila pravijo, da Donava stalno narašča. Pri Mohaču je voda tako visoka, kakor je bila poplava 1886. leta. Še bolj pa raste reka Tisa, toda doslej jezovi še drže Reka Maroš je istopila iz svoje struge, poplavlivši planjave pri Maros-Vaszarhelyju, porušivši jezove in mostove. Železniške proge so v raznih krajih pod vodo. — Iz Budimpešte javljajo dne 4. t. m.: Reki Maroš in Görgey poplavlili sti okolico mesta Sasonski Regen. Voda je porušila železniški most. Dolnji del mesta Maros-Vaszarhely je poplavljen. — Pri Temešvaru narašča je voda v kanalu Bega tako, da se je batl poplave. Takozvana Mala Tisa je pri Nyiregyhazi prekoračila jezove in poplavlila 20.000 orolov polja.

Statistika požarov. Glasilo nemških glasilcev „Phönix“ objavilo je te dni statistiko velikih požarov, ki so bili v Evropi od 1886. do 1893. leta. Ta izkaz navaja v omenjeni dōbi 19.700 velikih požarov v vsej Evropi. Med raznimi evropskimi državami bila je v tem pogledu najnesrečnejša Francoska, kajti tam je bilo več požarov, kakor po vseh drugih evropskih deželah. 14.872. Potem pride Italija z 2402, Nemčija z 1467, Angleška z 491, Švedska in Norveška z 292, Švica z 172. Rusija, Avstro-Ogerska, Turška, Španjka in ostale države imele so v tej dōbi vse izpod 100 velikih požarov in vse skupaj le 400. Na Danskem bili so v vsem tem času le 4 veliki požari, kar vse kakor priča o veliki opreznosti tamošnjega ljudstva.

Poljsk plemič — tat. Na Dunaju so dne 2. t. m. zaprli 68letnega inženirja Josipa pl. Ledochowskega, člana odlične poljske plemiške rodbine. Ledochowsky je ukradel tekom raznih let po različnih dunajskih kavarnah neštevilno suknj. V ostalem pa so

tega plemiškega tatu jako spoštovali vs njegovi znanci, kajti niso znali, s čim se bavi „plemeniti“ inženir.

Sodnijsko. Predvčerajšnjem stal je pred tukajšnjim deželnim sodiščem 34letni težak Fran Bursich iz Trsta, obtožen težkega telesnega poškodovanja. Bursich je namreč, kakor smo sporočili, svoječasno dne 1. februarja t. l. zvečer pred žganjarijo na trgu Stazione z nožem težko ranil 32letnega težaka Alojzija Škodo. Sodišče ga je obsodilo na 3 leta težke ječe.

Policijsko. 14letna služabnica Angela Z. iz Gorice, službujoča pri neki rodbini v hiši št. 5 ulice del Fontanone, zapustila je nedavno službo. Te dni osleparila je dve rodbini za par goldinarjev, katere si je izposodila v imenu svoje gospodinje. Policija išče mlado sleparico. — Pred trgovino bratov Zernitz v ulici Torento ukradel je spreten tat 20letni služabnici Katerini Oberčič novčarko s 3 gld. iz žepa. Mlada Katinka občudovala je z drugimi zijali vred v oknu omenjene trgovine izloženega avtomatičnega možiceljna. — Neznani tatovi so ukradli posestniku Justu Kriščaku v Škednju št. 236 dve kokoši, jednega kanarčka s kletko vred, kos slanine in nekaj perila, vse vkup vredno le okolo 5 gld.

Koledar. Danes (6.): Sikst, papež; Cestlin, papež. — Jutri (7.): VI. postna (cvetna) nedelja. — Herman J., spoznovalec. — V ponedeljek (8.): Dionizij, škof; Makarija, muč. — Polna luna. — Solnce izide ob 5. uri 38 min., zatoni ob 6. uri 28 min. — Toplota včeraj: ob 7. uri zjutraj 8-5 stop., ob 2 pop. 13 stop. C.

Najnovejše vesti.

Pulj 5. Danes ob 8 1/2 uri zjutraj dospel je senkaj poseben vlak z Dunaja, ki je pripeljal 60 državnih poslancev. Gospōda si je ogledala mesto in starine ter se ukrcala ob 10. uri na Lloydov parnik „Vorwärts“. Poslance je vsprejel Lloydov predsednik baron Kalchberg, ki je prišel navlašč zato iz Trsta v Pulj.

Dunaj 5. Nj. Vel. cesar sprejel je danes kardinala Schönborna v posebni avdienci.

Sredec 4. Danes je pričela pred tukajšnjim prizivnim sodiščem razprava proti bivšemu policijskemu prefektu Lukanovu. Povod obtožbi so bile izjave 1894. leta zaradi spetkarij, naperjenih proti življenju Koburga obsojenega, potem pa pomiloščenega Luke Ivanova. Ivanov je obdolžil Lukanova, da ga je ta trpinčil o preiskavi.

Listnica uredništva.

„Renegatu“ z Grete: Pri uredništvu časopisov velja sicer načelo, da anonimni dopis sodijo — v koš. No, to pot se nečemo držati tega načela in vam hočemo na kratko odgovoriti na tem mestu.

Hudujete se na nas, ker smo povodom poverjenja pri društvu „Fratellanza“ na Greti odklonili vsako ukupnost s tem društvom naglaševati, da to društvo ni narodno-slovensko. Pravite, da zaradi tega niste renegat, ker ste član tega društva. No da bi hoteli dvomiti na resničnosti tega Vašega zatrdiva — saj so izjeme povsodi mogoče — moramo vendar zabeležiti da tudi vi se ne upate oporekati glavnim našim trditvam: da je društvu oficijelno ime „Fratellanza“ ter da ima to društvo laški sestavljena pravila. Naša trditve je torej popolnoma opravičena, da nimamo tu plov z laškimi društvom, katerega člani so torej po ogromni večini — laški somišljeniki. To naglasiti pa je bilo nam sveta dolžnost, ker je poridni „Il Piccolo“ — uporabivši omenjene poverjenje — hotel dotekniti se časti okoličanskih Slovencev, zatrdivši, da je to slovensko društvo. Torej le „Il Piccolo“ se morate zahvaliti, da smo v obrambo naše narodne časti napisali onih par črtic o društvu „Fratellanza“. Brez zamere!

Trgovinske brosjavke.

Budimpešta. Pšenica za jesen 7.09 - 7.10 Pšenica za spomlad 1895 6.97 do 5.99 Ovas za spomlad 6.10 - 6.12 Ri za spomlad 5.90 - 5.92 Koruza za maj-juni 6.65 - 6.67, za juli-avgust 6.60 - 6.62

Pšenica nova od 78 kil. f. — od 79 kil. f. 7.—7.05, od 80 kil. f. 7.05-7.10, od 81 kil. f. 7.10-7.25, od 82 kil. for. 7.15-7.20. Jedmen 6.60-8.20; prosa 6.20-8.80, riž nova 5.85-6. Trg v obče mlačen. Pšenica brez vprašanja! Vreme: lepo.

Praga. Neratnirani sladkor za april f. 12.40 nova letina 12.85.

Praga. Centrifugal novi, postavljen v Trst in s carino vred, odpošiljatev precej f. 28.28-50. April sept. f. 29.— — — Concas-6 29.— — —, Cetrorski 30.— v glavah (sodih) 30.25

Havre. Kava Santos good average za april 93.50 za juli 94.50.

Hamburg. Santos good average za maj 77.25 september 76-75 december 74-50. trg miren.

Dunajska borza aprila 1895

	včera	danes
Državni dolg v papirju	101.85	101.56
v srebru	101.70	101.45
Avstrijska renta v zlatu	123.55	123.35
v kronah	101.50	101.45
Kreditno akcije	412.35	403.50
London 10 Let.	122.90	121.62
Napoleoni	9.67	9.68 1/2
20 mark	11.94	11.93
100 italj. lir	46.10	46.15